

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 16 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | vaertlinck@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Eric Van Winghe (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeeck (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Emiel Geens

Natalie Geuens

Gary Mantiërs

Jan Peeters

Kevin Polfliet

Vaertlinck vzw is lid van

Koninklijke Vereniging voor Natuur- & Stedenschoon vzw

Colofon

Op de cover

Tot begin jaren 1980 was het een vertrouwd beeld: binnenvaartschepen die, geladen met steenkool, zand, bakstenen of tal van andere waren, de sluis van Klein-Willebroek binnenvoeren. Met de realisatie van de oude sluis van Wintam (1922) en vervolgens de zee-sluis van Wintam, kwam er een eind aan dit typische beeld, al wordt de sluis sinds 2004 wel weer gebruikt door plezierbootjes.

Editie

Jaargang 10 | nr. 4 | oktober-november-december 2015

Werkten mee aan dit nummer

Leon Bernaerts
Dirk Binon
Kevin Polfliet
Gust Van Auwenis
Annie Van Dessel
Eric Van Winghe

Redactie en vormgeving

Kevin Polfliet

Eindredactie

Annie Van Dessel
Eric Van Winghe
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
vaertlinck@telenet.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

Homo homini lupus. De mens is een wolf voor zijn medemens. Terwijl we dit schrijven staan de media bol van de berichtgeving over vluchtelingen, oorlog en terreur.

Een mens zou er wanhopig van worden, zeker wanneer hij bedenkt dat dit soort miserie schijnbaar van alle tijden is. Inderdaad: oorlog, vluchtelingenstromen, hongersnood, het zijn zaken die de menselijke beschaving al eeuwenlang teisteren. Komt daar ooit een einde aan? Wie zal het zeggen!

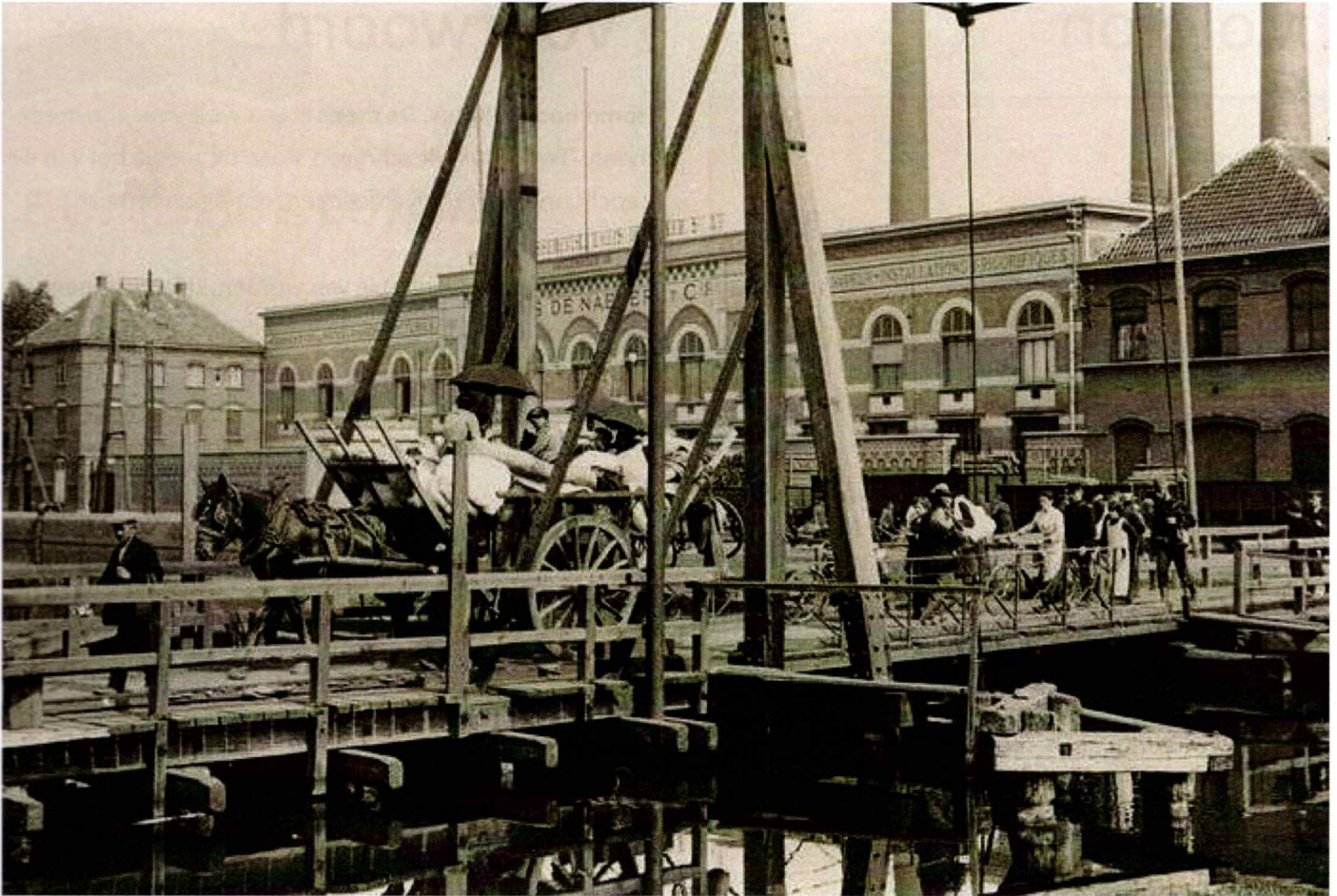
In de hoop dat de mensheid ooit wijzer wordt, kan het alleszins geen kwaad om er te blijven aan herinneren waar oorlog en strijd kunnen toe leiden, in negatieve én in positieve zin. In deze editie besteden we er aandacht aan met onder meer een terugblik op het lot van 'vreemdelingen' in onze gemeente in de achttiende eeuw, de honger van de Duitse bezetter naar walnoten in WO I én de vrijzinnige beweging, die in onze gemeente al meer dan een halve eeuw haar vredesboodschap verkondigt.

Wij wensen u veel leesplezier en een prettig eindejaar.

De redactie

Inhoud

<i>Inwijkelingen, vreemdelingen, vluchtelingen...</i>	2
<i>Willebroek zendt haar zonen uit</i>	4
<i>Uit de archieven</i>	5
<i>Onze notenboom en de Grote Oorlog</i>	6
<i>De Kloeckmoedigheid der Mechelaars</i>	8
<i>Herkend</i>	10
<i>50 jaar Vrijzinnigheid</i>	11
<i>Tip: Registers burgerlijke stand...</i>	12
<i>Pastoorken Lamal</i>	13
<i>Vroeger en nu</i>	14
<i>Klein-Willebroek en zijn 'saske'</i>	15
<i>Ontploffing in Parijs... in 1900</i>	17
<i>Beelden uit de oude doos</i>	18
<i>Mededelingen/jaarboek Heemkunde Klein-Brabant</i>	19
<i>Advertenties</i>	20

Vluchtelingen op de brug in Willebroek anno 1914. Actuele beelden van mensen die hun thuis onvluchten en gepakt en gezakt betere oorden opzoeken, zijn van alle tijden (afb. IWM).

Inwijkelingen, vreemdelingen, vluchtelingen... te Willebroek en Tisselt in 1758

Mensen uit vreemde(?) landen verlaten hun vaderland om vele redenen. Ze vluchten voor bedreiging, vervolging, oorlog, armoede... Met het nemen van soms levensgevaarlijke risico's pogen ze in te wijken in landen waar ze hopen een betere toekomst te kunnen opbouwen. De kranten staan bol van zulke soms fatale verhalen. Radio en televisie brengen het als voornaamste nieuws. Plots lijkt dit allemaal een nieuw, acuut, massaal, globaal probleem te zijn. Maar is dat zo? Is dit actueel probleem, weliswaar minder globaal, niet van alle tijden? Hoe ging men er vroeger mee om? Aangaande Willebroek en Tisselt komen we hierover iets meer te weten door het "Reglement nopende de vreemdelingen, van gene Domicilie te houden Binnen Willebroeck ende Thisselt" uit 1758.

In de achttiende eeuw moest elk dorp, elke parochie instaan voor het onderhoud van zijn arme inwoners. Dit gebeurde door de Tafel van de H. Geest, de Arme, zowat de Openbare Onderstand. Hoe meer arme inwoners, inwijkelingen of vreemden, hoe kostelijker voor de plaatselijke gemeenschap. Hiertegen poogden de pastoor, drossaard en schepenen van Willebroek samen met de meier van Tisselt zich in te dekken. Ze richtten een verzoek tot de Souverijne Raad om te vernemen hoe, om te voorkomen dat de vreemdelingen niet en souden nederslaen in de dorpen van dese landen van Brabant tot overlant ende verdrinckinge van den ingeboren armen van de plaetse. Er kwamen blijkbaar teveel arme *buitenlanders* in hun dorp verblijf houden en hierdoor vreesden ze in de kosten te verdrinken. Om hun verzoek kracht bij te zetten verwezen ze naar de *glorieuse* voorzaten van aartshertogin Maria

Theresia die op dat stuk vroeger ordonnantiën en reglementen hadden uitgevaardigd. Er werd dikwijls gesuggereerd dat die *niet meer in observantie* waren, waardoor er veel processen tot last van de gemeente moesten gevoerd worden. Daarom verzochten ze, ten minste voor de parochies van Willebroek en Tisselt, om opnieuw in een reglement aangaande die problematiek te voorzien.

Ze vroegen te ordonneren en te *statueren de articulen* die hieronder volgen en er toelating voor te geven. Na advies van 'officie fiscael van Brabant, dat *genegen wesende ter oodtmoediger Rede* werden volgende punten van kracht.

1 - Personen die niet in Willebroek of Tisselt geboren waren *wat staet ofte conditie sij souden mogen vervoorden als daer neder te slaen en[de] in huijshouden te stellen ofte Domicilie te nemen* (dus er willen komen wonen)

moeten eerst aen den meijer ende schepenen gethoont hebben bij behoorelijke attestatie ofte certificaet van de weth der leste residentie, dat ze van goeden naem ende eerlijck Comportement Levende in de Catholique ende Roomsche Religie en gelooff zijn. Bewijs van goede naam, gedrag en geloof moest dus eerst afgeleverd worden door vorige verblijfplaats. Pas als men dan van de wet (het bestuur) van de parochie volcomen consent bekomen te hebben nog een eenmalige goede ende suffisante Borge van 300 guldens had gesteld, mocht men komen. Die borgsom diende tot ontlasting van de tafel van de H. Geest. Handelde men niet overeenkomstig deze bepalingen, verviel men in eene amende van sesse guldens en was men gehouden promptelijck de voors[eyde] parochie te ruijmen. Als men niet van Willebroek of Tisselt was, kwam men er dus niet zomaar wonen! Uitzondering werd gemaakt voor een gehuwd koppel waarvan man of vrouw vreemd was. Dan werd de borge ende assurantie gehalveerd.

2 - De laatste jaren waren verscheijde soorten van volck hier gelegen en komen wonen zonder aan dat voorschrift voldaan te hebben of te wullen voldoen. Daarom werd bepaald en expresselijck bevolen dat al degenen die daar geen twee volle jaren zonder oppositie of tegenspraak gewoond hadden en de lasten hadden helpen betalen, zich binnen de drie weken na publicatie van het reglement in regel dienden te stellen met dit artikel.

3 - Omdat vele vremdelingen eenighen tijdt in de voors. parochie (sich) komen nestellen zonder dat dit goed kon achterhaald worden, werden alle inwoners of eigenaars aangesproken. Hen werd bevolen voortaan aan zulke vremdelingen hun huizen, kamers, bakhuizen of andere woningen niet te verhuren of hen daarin te nemen zonder dat aan de officier zijn part in de 300 gulden waarborg was voldaan. Dit op straffe van inbeslagname van de 300 gulden waarborg en zelfs van hun goederen.

4 - Nu en in de toekomst zal niemand binnen de vermelde parochies eenige huijsken ... mogen bouwen, erigeren,

doen ofte laeten oprechten" tenzij vooraf volle informatie en behoorlijke toelating wordt gegeven en met kennis van de meier en schepenen. Bedoeling hiervan is dat de parochies en de armen, als iets contrarie gebeurt, hiermee niet en worde beswaert. Dit op straf van promptelijck de selve prochie te moeten ruijmen, ende dat sulckdanige huijskens instantelijck sullen worden geamouveert sonder eenige rechtsvoorderinghe. Wel een drastische beslissing om de bevolking mee te krijgen!

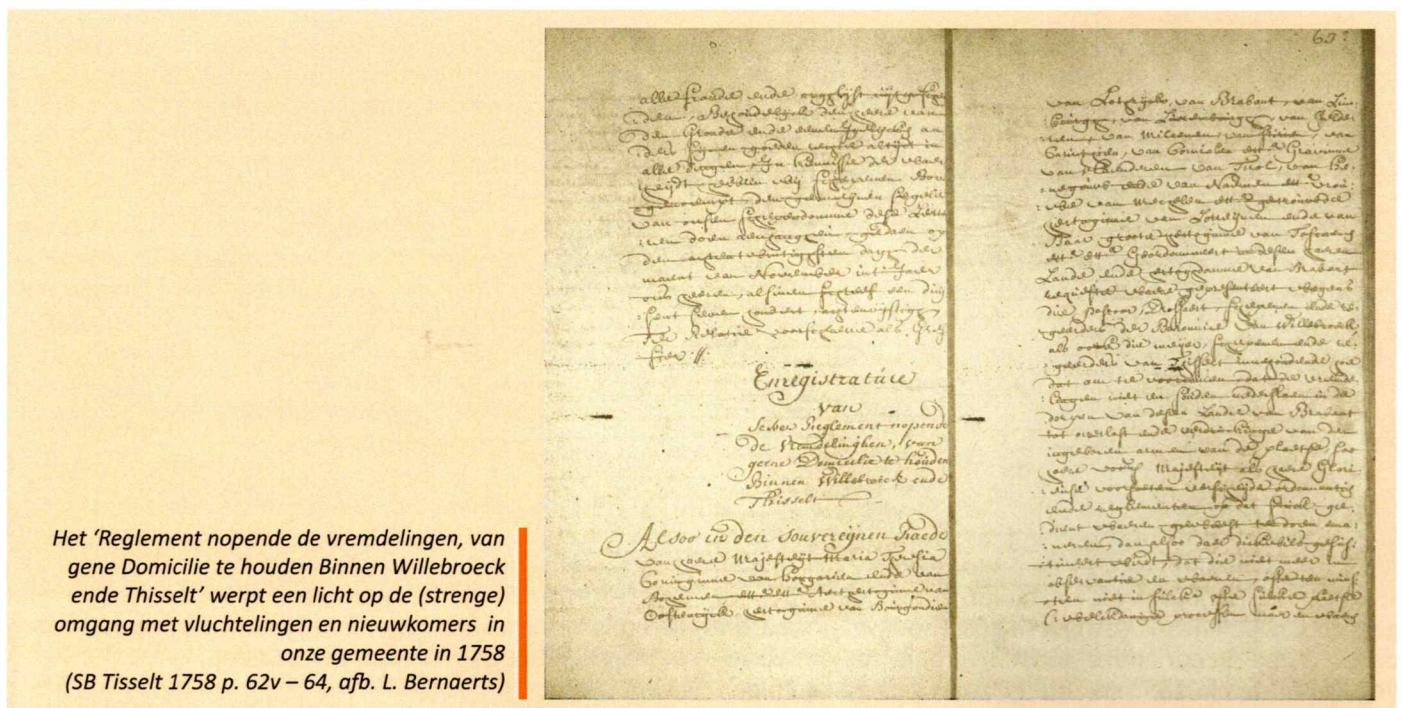
5 - En om alle eventuele misverstanden hierover beter te kunnen voorkomen en de op tijd gestelde borgen te kunnen aanspreken wordt aan de huidige pastoors of die later in Willebroek en Tisselt zullen komen, bevolen scherpe-lijck t'ondersoecken en op den doopboeck preciese notitie te houden ofte de kinderen bij hun gedoopt wordende sijn geboren uijt rechte inboorlingen ofte wel uijt vremdelingen buijten den voors. dorpe geborene en die aldaar comem woonen ofte passeren, sonder daer jnne eenige dissimulatie (= vermomming, veinzerij, huichelarij) te gebruiken". Dit op straf van voor dezelfde vergissingen te moeten instaan. Zelfs de pastoors werden dus niet ontzien!

6 - Al deze voorgeschreven punten en artikels zullen executabel zijn en blijven door de plaatselijke officier en al wie door hem daarvoor gevraagd wordt. De verzoekers wordt toelating verleend om toezicht te houden dat de executie dier punctuelijck worde volbracht.

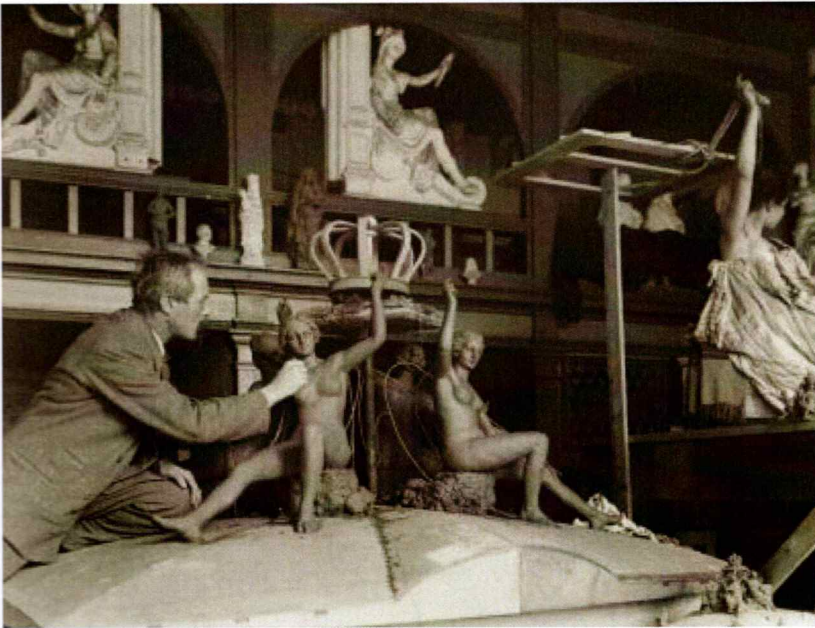
Goedkeuring voor dit reglement werd verleend volgens akte, gegeven binnen de stad Brussel onder cachet secret van hare Majesteit op 17/09/1747 en geregistreerd op 18/12/1758.

Was de benadering van het vremdelingenprobleem vroeger anders, strenger, vergelijkbaar? Ieder zijn mening!

Leon Bernaerts

Het 'Reglement nopende de vremdelingen, van gene Domicilie te houden Binnen Willebroeck ende Thisselt' werpt een licht op de (streng) omgang met vluchtelingen en nieuwkomers in onze gemeente in 1758 (SB Tisselt 1758 p. 62v - 64, afb. L. Bernaerts)

Links: Pierre Elysée 'Emil' Van den Bossche aan het werk (naar levend model) aan de zogenaamde lantaarn bovenop de Gouden Koets, in zijn atelier in Amsterdam. Rechts: de Gouden Koets tijdens een recente editie van Prinsjesdag (afb. stadsarchief Amsterdam/NOS).

Willebroek zendt haar zonen uit: van DJ's en een Gouden Koets

De Willebroekse diskjockeys Dimitri Vegas en Like Mike, pseudoniem voor de broers Dimitri en Michael Thivaïos, scheren momenteel hoge toppen. Recent werden ze nog bekroond met de titel van beste dj's ter wereld en in eigen gemeente werden ze uitgeroepen tot cultureel ambassadeurs én werd er zelfs een boom geplant 'te hunner eer en glorie'. Het is niet de eerste keer dat Willebroek zo 'haar zonen uitzendt' en deze enige roem ziet verwerven. Zo hadden we het in een vroegere jaargang al over de gerenommeerde chirurg Joseph Sebrechts en recent ontdekten we nog zo'n Willebroekenaar, en wel bij onze noorderburen... in koninklijke kringen.

De Gouden Koets van de Oranjes is alom gekend. Het rijtuig werd ontworpen en gebouwd in 1897-1898 door de Rijtuigenfabriek Gebroeders Spijker, die later nog auto's zou gaan produceren. Voor het bijzonder weelderige beeldhouwwerk op het met bladgoud bekleedde rijtuig werd indertijd een beroep gedaan op de 'Ateliers Van den Bossche en Crevels'. Dat bedrijf werd opgericht in Amsterdam door de Nederlandse beeldhouwer Willem Crevels en... Willebroekenaar Pierre Elysée Van den Bossche. Emil, zoals zijn roepnaam kennelijk luidde, werd geboren in Willebroek op 14 juni 1849 en genoot zijn opleiding aan de École des Beaux Arts in Brussel. Op jonge leeftijd, in 1878, trok hij onder impuls van de Nederlandse architect Pierre Cuypers - bekend van onder meer het Nederlandse Rijksmuseum - naar Nederland. Onze noorderburen hadden tot dan toe geen echte sculpturale traditie en trokken voor de versiering van openbare gebouwen dan ook veel Belgische beeldhouwers aan - waaronder dus 'onze' Pierre 'Emil' Van den Bossche.

De Willebroekenaar werkte mee aan de beeldhouwwerken op onder meer het reeds genoemde Rijksmuseum, het Centraal Station en de Sint-Nicolaaskerk (!) in Amsterdam. Hij schopte het tot leraar in de door Cuypers gestichte Quellinus-kunstnijverheidsschool, van waaruit de moderne Nederlandse kunstnijverheid tot ontwikkeling kwam - en in 1883 stichtte hij zoals gezegd een eigen firma op samen met Nederlander Willem Crevels. Het

beeldhouwatelier verwierf snel bekendheid door zijn monumentaal en ornamentaal werk, waarmee onder meer banken, winkels en kantoren werden gedecoreerd, maar ook tal van openbare gebouwen, zoals het station en het bekendere Vredespaleis van Den Haag, het Barlaeus Gymnasium in Amsterdam en de paviljoenen in het Moreelsepark in Utrecht. Hét bekendste werk van het bedrijf is echter de befaamde 'Gouden Koets', die de Amsterdamse bevolking in 1898 schonk aan koningin Wilhelmina ter ere van haar troonsbestijging.

In 1916 verdwenen de 'Ateliers Van den Bossche-Crevels' wellicht door toedoen van de oorlogsjaren en de toenemende concurrentie voorgoed uit het zicht. Van den Bossche zelf verhuisde in 1919 naar Haarlem, waar hij twee jaar later overleed. Intussen blijft de Gouden Koets tot op heden ieder jaar op Prinsjesdag de Nederlandse vorst(in) naar de Ridderzaal in Den Haag brengen voor het uitspreken van de traditionele Troonrede.

Al is de vraag hoe lang dit nog zo zal blijven: in het kielzog van Zwarte Piet kwam immers ook deze koets ter discussie, vanwege de (vermeend) stereotype afbeelding van Zwart-Afrikanen op de zijpanelen. Wordt vervolgd? Het kan ons alleszins niet tegenhouden om dit erfgoed voortaan als een beetje 'Willebroeks' te zien...

Kevin Polfliet

Gemeente **WILLEBROECK.**

KLEINE JAARMARKT

ZONDAG 5 OCTOBER 1930

Opening van een wekelijksche Zondag voormiddagmarkt

Staanplaats op de VEERTPLEIN Varkensmarkt

met ondersteuning van het Gemeentebestuur en Handeldrijvers

Open van **7,30** tot **12** ure.

Allerlei Waren, Groenten, Pluimgedierte, Konijnen en Varkens
zullen worden verkocht.

Te dezer gelegenheid zullen er **PRIJZEN** gegeven worden voor de
SCHOONSTE VERSIERING der kramen.

Ook voor het **GROOTSTE AANTAL** en het **ZWAARSTE GEWICHT**
van dieren en vogels.

Tijdens de Opening der Zondag voormiddagmarkt Wandel-concert
door de muziekmaatschappijen.

NAMENS HET BESTUUR:

De Schrijver,
Louis Van Eeckhout.

De Voorzitter,
Louis Roelants.

De Schatbewaarder,
Frans Moeremans.

Gezien en goedgekeurd door het Schepencollegie in zitting van 23 September 1930.

De Secretaris,
Ern. Mertens.

De Burgemeester,
Gaston Fromont.

Drukkerij Thomas, Willebroeck.

In oktober laatsleden vond in Willebroeck de 167ste jaarmarkt plaats, een evenement dat traditioneel veel volk trekt van zowel binnen als buiten de gemeente. Ooit was de Willebroekse 'jauremèt' blijkbaar zó populair dat men behalve de gewone editie een kleinere versie organiseerde begin oktober, zoals bijgaande affiche toont. Locatie was de Veert en net als vandaag draaide alles om 'schoon versierde kramen' en allerlei 'dieren en vogels' (afb. GAW).

Onze notenboom en de Grote Oorlog

Hoewel de notenboom hier bij ons vrij algemeen is, komt hij niet van hier. De notenboom komt uit Zuid-Europa, de Balkan, Zuidwest tot Centraal Azië, zoals met zoveel bomen en planten met dank aan de Romeinen en hun veroveringsdrang. Zij hebben hem tot hier gebracht. We kunnen dus stellen dat hij al zo'n 2000 jaar in onze contreien groeit. Het respect dat de Romeinen voor de boom hadden kan je in de Latijnse naam zien, Juglans regia, een samentrekking van Jovis Glans, de eikel van Jupiter (niet té letterlijk nemen!). Jupiter was bij hen de oppergod. Regia zou komen van rex, koninklijk. Bij de Grieken stond de boom trouwens voor wijsheid...

De walnotenboom (of okkernotenboom) kwam en komt veel voor in onze streken. Een exemplaar siert onze tuin. Hij geeft op zwoele zomerse dagen met zijn heel dikke bladerdak schaduw en koelte boven onze tuintafel. Het is dan een geliefkoosd plaatsje om verpozing te zoeken. Ook is die notenboom ons ideale insectenwerend middel tijdens avondjes buiten in de tuin. De bladeren geven een typische geur af die muggen en vliegen mijden, veroorzaakt door de stof juglandine. Een avond buiten kan met een notelaar in de buurt dus een pak gezelliger zijn. Met de klimaatopwarming die op komst is, geen overbodige luxe.

En in het najaar geeft die vriendelijk boom zijn lekkere, verse en gezonde vruchten prijs ...

En die noten zijn nu even het onderwerp. Net voor het inslapen op 5 oktober II. hoorden we 10-tallen noten

naar beneden donderen, recht op de tuintafel. Eerst wisten we niet goed welk geluid we hoorden, daar buiten in de donkere nacht. Toen kwam het besef ... de noten vallen massaal naar beneden, recht op de tuintafel. We wisten - aan al dat gekletter te horen - dat we een rijke oogst zouden aantreffen 's morgens. Mijn gedachten dwaalden af ... waar had ik gelezen dat de Duitse bezetters de walnoten opeisten in 1918?

"Verordening

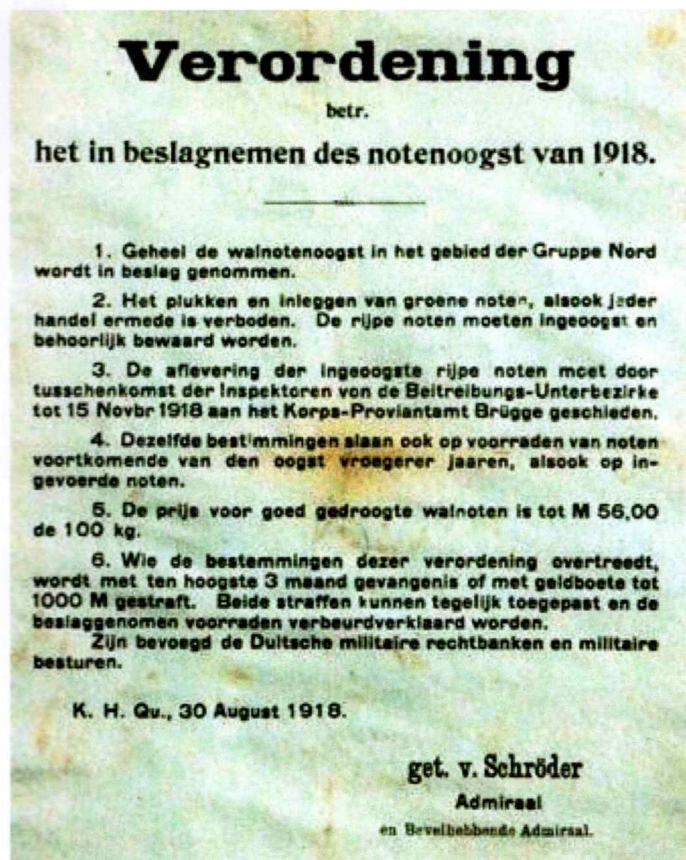
betr. het in beslagnemen des notenoogst van 1918.

- 1. Geheel de walnotenoogst in het gebied der Gruppe Nord wordt in beslag genomen.*
- 2. Het plukken en inleggen van groene noten, alsook ieder handel ermede is verboden. De rijpe noten moeten ingeogst en behoorlijk bewaard worden.*
- 3. De aflevering der ingeogste rijpe noten moet door tusschenkomst der Inspektoren von de Beitreibungs-Unterbezirke tot 15 Novbr 1918 aan het Korps-Proviantamt Brügge geschieden.*
- 4. Dezelfde bestemmingen slaan ook op voorraden van noten voortkomende van den oogst vroegerer jaaren, alsook op ingevoerde noten*
- 5. De prijs voor goed gedroogte walnoten is tot M 56,00 de 100 kg.*
- 6. Wie de bestemmingen dezer verordening overtreedt, wordt met ten hoogste 3 maand gevangenis of met geldboete tot 1000 M gestraft. Beide straffen kunnen tegelijk toegepast en de beslaggenomen voorraden verbeurdverklaard worden.*

Zijn bevoegd de Duitse militaire rechtbanken en militaire besturen.

K. H. Qu., 30 August 1918.

*get. v. Schröder
Admiraal
en Bevelhebbende Admiraal.*

Een verordening van 30 augustus 1918, ondertekend door admiraal Ludwig von Schröder, bevelvoerder van de Duitse marine en van het vierde Duitse leger in Vlaanderen, verplichtte de bevolking om de notenoogst af te staan aan de bezetter, op straffe van geldboetes en zelfs gevangenisstraffen (afb. A. Van Dessel)

Het ging wel ver. Onze bevolking leed, na 4 jaar oorlog, al vreselijke honger en kende veel ontberingen wat voedsel betreft. Nu moesten ze dit extraatje, zo vlak voor de winter, ook nog afstaan aan de bezetter, die de noten in

beslag nam. We laten in het midden of 56 M voor 100 kg noten wel een redelijke prijs was. De vraag is: werden ze wel betaald als ze hun voorraden inleverden? Bovendien moesten ze goed bewaard worden. Ze moesten goed gedroogd zijn... En de Duitse bezetter nam 'genoegen' met noten in al zijn vormen. Zelfs nog groen, in hun bolster, moesten ze bezorgd worden. Vandaar de verordening eind augustus. Ja zeker, die vroeg geplukte noten zijn ideaal om op te leggen in alcohol om zo een soort 'notenporto' te maken. Die notenporto was dan op tijd klaar tegen Kerstmis ... Menig Duitse familie zal genoten hebben van dit notendrankje. Ook 'oude' noten van vroegere oogsten moesten ingeleverd worden ... om niet te zeggen dat de Duitsers veel 'noten' op hun zang hadden!

Kleurstof

Er waren uiteraard meerdere toepassingen mogelijk met walnoten.

De verse groene bolster levert van oudsher een natuurlijke kleurstof. De bruin gelige kleurstof die je handen siert bij het noten ontbolsteren heet bister. Van oudsher wordt bister gebruikt om te kleuren. Onder andere textiel werd ermee gekleurd. Bister wordt ook nog altijd gebruikt in de schrijnwerkerij.

Geweerkolven

Het hout van de boom is heel gegeerd en vooral tijdens WOII heeft de boom veel geleden onder de Duitsers. Niet zozeer de zware artillerie is hem fataal geworden, wel de kwaliteit van zijn hout. De Duitsers gebruikten het notenhout voor het maken van ... geweerkolven. En ook heel wat bommen moesten er om die reden aan geloven ... Daarnaast is het hout ook prima brandhout. Het brandt mooi gelijkmatig, geeft een mooie vlam en veel warmte.

En tenslotte, de vruchten

Over de vruchten kan heel wat gezegd worden, maar ik denk wel dat het belangrijkste hieronder kort wordt samengevat. Walnoten zijn rijk aan vetten, eiwitten, vezels, linolzuur en koolhydraten. De noten houden bovendien hart en bloedvaten soepel. De noten zijn goed tegen kanker, en neutraliseren de schadelijke werking van vet.

En botanische afbeelding van de notelaar (afb. plant-info.com)

Maar zouden onze voorouders zich bewust geweest zijn van al die voordelen? Eén zaak is zeker. Wij gaan met respect en nog meer genietend onder onze boom zitten, zodra het weer het toelaat. Op dit moment is het opkuisen geblazen – noten, bolsters en bladeren. En het is plots geen lastig karwei meer ... we doen het met veel plezier!

Annie Van Dessel

RECEPT: notenporto

7 à 8 okkernoten met groene bolster, 3 1/2 liter rode wijn, 1/2 liter witte wijn, 1/2 liter zuivere alcohol (94°), 560 g witte suiker, een goed afsluitbare emmer van 5 l

Bereiding: Pluk de okkernoten met groene bolster op het moment dat ze (juist) openbarsten, ze mogen nog geen spoor van bederf (rot) vertonen (liefst plukken voor er noten op de grond vallen), het beste tijdstip hiervoor is eind augustus, begin september. De geplukte okkernoten en bolsters goed wassen en naspoelen voor gebruik. Haal een drietal noten uit de bolsters en breek deze open. Doe de hele en gebroken okkernoten en de suiker in de emmer en overgiet alles met de rode en witte wijn en ook de alcohol. Sluit de emmer goed af en plaats hem op een donkere en koele plaats, daarna regelmatig de emmer schudden zodat de suiker zich goed kan vermengen met de vloeistof. Laat het geheel trekken tot eind januari, daarna de drank zeven en filteren en op flessen trekken. Na het filteren en/of op flessen trekken de likeur nog minstens drie maand laten trekken vooraleer deze te consumeren.

“De kloekmoedigheid der Mechelaars”

Door een toeval kregen we onlangs een citaat uit een oud middeleeuws gedicht te lezen (zie pagina hiernaast). Na wat opzoekingen bleek dit een stukje te zijn uit een spotgedicht van een onbekende dichter, die de smadelijke nederlaag beschrijft die de Brusselaars en Antwerpse stadsmilities opliepen tegen deze van Mechelen in 1432. We zouden deze vergeten strijd de ‘Slag op het Wiel’ of de ‘Slag van Ruysbrouc’ durven noemen.

Even een toelichting waarover het eigenlijk ging en de oorzaken van deze toch vrij bloedige confrontatie. Vanaf de tweede helft van de 14de eeuw belandde de basisindustrie van Vlaanderen en Brabant in een zware crisis. Overal kwijnde de lakenindustrie en -handel door de grote conflicten tussen Frankrijk en Engeland tijdens de 100-jarige oorlog. Vlaanderen koos de zijde van Engeland. Brabant en Mechelen profiteerden daar in eerste instantie van.

Toen echter Vlaanderen en Mechelen door het huwelijk van Margareta Van Male met Filips de Stoute ingeschakeld werden in de Bourgondische staten, deelde Mechelen in de neergang van de economische tendens in Vlaanderen. De "andere" Brabantse steden en vooral Brussel konden tegen die crisis nog enkele decennia weerstand bieden. Toen ook werden plotseling de aloude tollens van Mechelen met grote nauwgezetheid toegepast, omdat de stad zo het verlies trachtte goed te maken dat zij leed voornamelijk in het voordeel van Brussel.

Juridisch had Mechelen immers sinds jaar en dag het recht tot het heffen van tol verkregen. Bovendien wordt ook Brabant opgenomen als één der Bourgondische vorstendommen, waardoor het economische conflict aansleept en evolueert tot een loutere ruzie tussen steden, met als inzet zeer particuliere belangen. Het was voor de genoemde steden, maar vooral voor de groeicentra Brussel en Antwerpen onduelbaar dat hun schepen bij het binnenkomen van Mechelen moesten overslagen naar Mechelse schepen, dat er tol moest betaald worden en dat bovendien de koopwaren eerst nog op de Mechelse markt moesten te koop aangeboden worden. Het beste deel verdween aldus voor ze op de plaats van bestem-

ming arriveerden. Daarenboven kwam dat het koren zéér schaars was tengevolge slechte oogsten en weersomstandigheden. Uiteindelijk werd het conflict zo ver op de spits gedreven dat Antwerpen en Brussel in 1431 Mechelen belegerden. Antwerpen blokkeerde het Wiel (= de monding van de Rupel in de Schelde) ter hoogte van Ruisbroek, en Brussel de Zenne. De respectievelijke stadslegers verhinderden aldus de bevoorrading van Mechelen, zodat een werkelijke uitputtingsslag volgde.

De Mechelaars rusten echter hun eigen schepen uit voor de krijg en verbouwden schuiten als oorlogsschip en voeren onverwacht de Antwerpse vloot tegemoet, en vielen de Antwerpenaars met zulke verbitterdheid en wanhoop aan, dat deze liever, dan om te komen in deze “rivierslag” of “de slag van Ruysbrouc” het hazenpad kozen, de Mechelaars vierden deze overwinning zeer uitbundig en versterkt in het gevoel dat ze het recht aan hun zijde hadden werd de volgende tegenstander aangepakt.

Daar de Zenne nog altijd geblokkeerd was door de Brusselse militie en aan die zijde in de hoek tot het uiterste gedreven, moet het Mechelse leger een uitbraak gedaan hebben en het Brusselse garnizoen verjaagd hebben van de monding van de rivier en na een bloedige slag, achtervolgd hebben tot in het dorp Ruisbroek, waar de Brusselaars zich eerst hadden verschanst op het hoger gelegen kerkhof, maar daar werden ze verjaagd en wilden ze ten einde raad de kerk invluchten. Maar vóór zij deze bereikt hadden, werden velen van hen achterhaald en gedood, de overlevenden trachtten zich zo goed en zo kwaad als kon van daaruit zich te verdedigen.

Volgens het lied kon voor de Mechelaars de lol niet op, en wilden zij de kerk in brand steken om de zaak definitief op te lossen, of ze zijn daar misschien ook mee begonnen, maar de nacht maakte een einde aan de strijd, zoals destijds de gewoonte was. De belegerde Brusselaars konden tijdens de nacht ongemoeid uit de kerk ontsnappen en via de veldwegen vluchten in de richting Brussel. Uiteindelijk vond het conflict een diplomatische afwikkeling.

Rond dezelfde periode kreeg Brussel het octrooi om een eigen waterweg naar de Rupel te graven, zodat zij Mechelen kon ontwijken. Toch duurde het nog tot 1551 - wellicht omdat het centrale bestuur zich uiteindelijk te Brussel vestigde en Mechelen bleef weerstreven - vooraleer de eerste spadesteek gegeven werd...

Een confrontatie te water in de Middeleeuwen (afb. verzameling EVW)

KLOECKMOEDIGHEID DER MECHELAARS

Middeleeuws spotticht van onbekende auteur gedateerd 1432

1. Ghy heeren van Bruesele, wy makens u vroet, Dat ghy u harnas ane doet, Ende sprinct uyt uwer muyten : U soudeniens die scijnen verwoet, Dich en willen op ons niet ruyten.
2. Den scamelen dorplieden ghy verbiet dat sy ons tetene brengen iet, Al willen wy wel betalen. Ghy scijnt ons vrient, ghy en sijghes niet: wy sullent noch self comen halen.
3. Die van Antwerpen laghen ooc stange Int wiel, op dwater, herde lange. Die Mechelers en mochtender niet comen: Maer sint dat wy ons bargien hadden En hebben wy niemant vernomen.
4. Wij trocken eens met snicken uyt. Opt water hoorden wy groot gheluyt Van Gielis Sanders knechten: "Her hoeresoons! ghy Mechelse ruyt! Wy willen teghen u vechten!"
5. Willeken backhijs dat vernam; Peter de Vorster, die sprac gram: "Set ons aen dlant gheringhe God weet wy en sullen geen hoerensoens sijn! En laetter geen verdinghen!"
6. Wy sloeghen de riemen in den plaseh; Wy royden aen, wy waren ras; Te lande wy gheraecten. Doe dit dander ghewaerscout was, Thuyswart sy haer maecten.
7. Wy en hadden ooc geen en waer, Wy terden op ende liepen neer. "Slaet doot!" waest, dat wy riepen, Dander scoten ute haer pansers daer, Se datse te soerder liepen.
8. Pansers, boghen, groot ende smal, Twas ons gherief : wy nament al, Ende droeghent en die scepen. Doen wy te mechelen binnen quamen al, Gheraet, wat wy begrepen!
9. Wy cochten laken, bey mans ende vrou; Elc dede een tabbart maken blau; Grau waren haer pallueren;

Blijfter by stont op de mau: God laetser in verducen!
10. Tgeviel op Sente Berbelen dach, Dat onse reyse te Ruysbroec lach: Daer mocht men wonder merken. De Brusseleers men vlieden zach; Sy liepen op der kerken.
11. Daer was te male een groot gheloop; Daer viel er velen over hoop Eer sy daer binnen conden, Sy hadden de pycken in haren cop, Vele doode, ende vele ghewonden.
12. Daer was te male een groot ghecry. Buyten riepen sy: "Blijfter by! "Laetse hier inne verbroeyen. "Ghy Brusselers, ghy soudeniens, fy! "Hoe es u nu te moeye,"
13. Doe liepen die Mechelaer ende ron, Tot dat men eerlanc den kerchhof won. Sy riepen luyde, al sonder merren : "Her, vier! her, stroy! Dat bolweerc willen wi berren!"
14. Men luydde stoem met haesten groot, Sy lieten weten haren noot; Ontset dat sy begeeren; Maer dbolwere was terstont al vier, Sy en constens niet gheweren.
15. De dach verginc, de nacht guam aen, Wy moesten tstormen laten staen; Die scutters achterhielden: Het was op davontuere ghedaen, Oft sy noch scermutsen wilden.
16. Neensy niet: sy waren vro Ende blijde, dat hen verginc alsoo; De nacht hiel hen daer leven; Want hadde de dach iet langher gheduert, Sy waren daer alle bleven.
17. In beyder sijden bleefter doot, (Godt help ien sielen uter noot!) Voert sieken ende ghewonden, Die voor trecht ghestorven sijn bloot, Die worden salich vonden! Amen.

Herkend

Een lezer herkende twee personen op deze door Eric Sluis ter beschikking gestelde foto, die verscheen op de omslag van het eerste nummer van de tiende jaargang van dit tijdschrift. Op de kar links zien we De Borger Maria Celestina ("Celestine"), geboren te Willebroek op 13 december 1906 en er overleden op 17 augustus 1986. De persoon rechts naast haar is Jan Frans ("Swa") Vermant, geboren te Boom op 24 oktober 1904 en daar overleden op 2 juli 2000. Celestine en Swa huwden te Willebroek op 3 juni 1935. De Borger Maria Celestina was de oudste van 21 kinderen. Haar vader stond bekend als 'De Gave', fruithandelaar in de vroegere Palingstraat (=Overwinningstraat) in de winkel "De Fruitboom". De foto dateert van juist voor de Tweede Wereldoorlog.

Gegevens verstrekt door Paul Cools (= petekind van Celestine)

DE TOEKOMST VAN ONS VERLEDEN: Een historiek van meer dan 50 jaar Vrijzinnigheid in Willebroek

De eerste vrijzinnige vonken vinden wij terug in 1932. Omdat dat de Tweede Wereldoorlog roet in het eten kwam gooien zou het tot 1963 duren vooraleer de fakkel terug werd overgenomen. In een aantal steden bestond toen al het 'Humanistisch Verbond'. In Willebroek werd het dus ook hoog tijd om de vrijzinnige traditie terug op de rails te zetten.

Het waren enkele gemotiveerde pioniers die de koppen bij elkaar staken en onder impuls van de toenmalige burgemeester Jan Van Winghe gingen er zo een zevental aan de slag. Het voorzitterschap werd waargenomen door Dr. André Dezaeger terwijl zijn echtgenote de functie van secretaresse waarnam en Staf van Landeghem ging op de centen passen.

Hugo Adriaensen, Jef De Cock, François Dezaeger, Marcel Janssens en Louis Van Frausum behoorden tot het eerste bestuur. Alfons Cools, studieprefect, werd op dit moment voorzitter van de OVM (Oudervereniging voor de Moraal). Later volgde Louis Van Frausum hem op en na zijn overlijden volgde Rony Van Mol tot op vandaag, d.w.z. 1963.

Hun eerste lokaal was café 'Taxi Charel' op de hoek van de E. Vanderveldestraat, waar vele jaren vergaderd werd en plannen gesmeed. De belangrijkste doelstelling van het HV was de Vrijzinnigen een thuis te bieden waar de gelijkgestemden zich konden verenigen, trouwens Willebroek was als liberale en socialistische industriegemeente reeds lang een verzamelpunt van vrijdenkers, dus het HV en de OVM beantwoordden aan een reële behoefte en naar het voorbeeld van Antwerpen en Mechelen werd werk gemaakt aan de inrichting van het 'Feest van de Vrijzinnige Jeugd' hetgeen gebeurde in 1964.

Met een plechtige ontvangst door het Gemeentebestuur gevolgd door een fijn eetmaal ging men van start.

Met de jaren werd dit feest grootser en het werd in feite het hoogtepunt van het Vrijzinnig werkingsjaar.

Tijdens zo'n feest werd de inbreng van de twaalfjarigen beperkt tot het braaf luisteren naar wat die geleerde heren te vertellen hadden, waarna het echte feest kon beginnen. Alles gebeurde onder de leiding van Gerda De Cock en Rony Van Mol.

Het feest werd gevierd op meerdere plaatsen zoals het KTA, de Egmont, het Casino, het jeugdhuis Piepel, het Volkshuis en de Gemeentelijke feestzaal. Onder impuls van het nieuwe bestuur en de leerkrachten 'zedeleer' – Wilemo, Willebroekse leraars en leerlingen Moraal - groeide de plechtige zitting uit tot een echte 'happening'.

In een altijd stampvolle zaal brengen de 12-jarigen, samen met hun juffen, allerlei sketches en optredens die ze zelf in elkaar steken. Hierna volgt dan het aansteken van de fakkel. Jong en oud genieten van de volledige show. Gedurende meer dan 50 jaar hebben zo'n 1900 kinderen

het geluk gehad hun Vrijzinnig jeugdfest te kunnen vieren. In het Feest achteraf kwam na vele succesvolle jaren een nieuwe trend tevoorschijn: géén eetmaal meer, géén goochelaar, géén dansparty ... na het feest gaat ieder zijn eigen weg: andere tijden, andere gewoonten!

Ook de 7-jarigen worden niet vergeten. Sedert de jaren 90 vieren zij hun 'Vrijzinnig Lentefeest'. Het is vanzelfsprekend dat het organiseren van de twee kinderfeesten veel inzet en voorbereiding vergen, enerzijds van de leerkrachten moraal als van de HVV bestuursleden.

De voorbije 50 jaren zijn er bovendien een massa activiteiten voorbij gegaan zoals spelnamiddagen, bioscoopbezoek, kookexperimenten, enz. waarbij de krijttekeningen op de markt en muurschilderingen. Hierbij komen ook de trektochten met overnachting naar de jeugdherberg in Rijmenam.

In een 'Kinder carnaval' kon de hele Willebroekse jeugd zijn hartje ophalen en meedingen naar de titel van "Jeugdprins en -prinses". Hoe konden de moeders hun hartje ophalen bij het zien weggapen van een prijs door zoon- of dochterlief! Het Carnavalcomité onder de leiding van Prins Carnaval fungeerde als jury.

Ook voor de volwassenen werden er zeer veel voordrachten, panelgesprekken en films georganiseerd met een breed gamma van onderwerpen.

Bij verkiezingen liet het HVV zich niet onbetuigd. De Vrijzinnigen hadden steeds een boodschap klaar voor de politieke partijen, d.w.z. een 'Vrijzinnig Manifest' waarin hun verzuchtingen werden samengebundeld.

De jongeren brachten steeds enkele opmerkelijke evenementen naar voor waarbij hun 'Vredesvloot' onder vorm van kaarsjes in botervlootjes die ze lieten wegdrijven op de vijver van Schoondonk. De HVV had zelfs een eigen quizploeg (jaren 70 en 80) die dikwijls met succes als primus uit de kampioenschappen kwamen.

Enkele locaties van de vergaderingen:

Taxi Charel: maandelijkse vergaderingen – in de keuken – vergaderingen van het HVV;

De Kelder: hier vergaderden ook de Willebroekse Zwemclub WZC, de Zolder en Culturele Vereniging VOC.

Café 'den Dave' in de nabijheid van de brug.

Er werden regelmatig tombola's ingericht om de kas te

spijzen en om de vereniging drijvende te houden. Het carnavalbal droeg ook hiertoe het zijne bij.

In 1972 werd een "Vredespaal" opgericht en dit in samenwerking met 'Artsen tegen Kernwapens'. In vier talen draagt deze paal die zich bij het binnenrijden van het centrum, aan het 't Pleintje bevindt : de boodschap : 'Moge Vrede heersen op Aarde'.

Staf Van Landeghem, Swa Peeters en Raoul Publie waren ook de lekenraadgevers in de verzorgingsinstellingen en vormden ook een sterke afdeling van het 'Vrijzinnig Laïciserend Centrum'.

In 1981 werd de 'VAERTGEUS' opgericht met als stichtersvoorzitter Dr. André Dezaeger. Komt dan in 1995 de vereniging 'GRIJZE GEUZEN' te voorschijn waarin zich ook de 50-plussers konden uitleven en dit opnieuw onder de bezieling van André Dezaeger. Er werd hen voor elk wat wils aangeboden, zoals ondermeer voordrachten, film, muziek, toneel, wandelingen, daguitstappen en museumbezoeken. Het kasteel 'Bel Air' betekent voor de senioren zowat een vaste stek voor tal van deze activiteiten. VRIJZINNIG WILLEBROEK werd opgericht in 1999 en

vormde een overkoepelend geheel waarin alle vrijzinnige kernen van Willebroek hun inbreng zouden hebben zoals daar zijn : de HHV, de OVM, de VAERTGEUS, de GRIJZE GEUZEN, WILEMO, het VRIJZINNIG LAÏCISEREND CENTRUM en de HUMANISTISCHE JONGEREN.

Vanaf nu kon men ook deel uitmaken van de Gemeentelijke Cultuurraad en gebruik maken van het CC De Ster, Bel Air, de Bibliotheek en de Gemeentelijke Feestzaal.

Op heden, na meer dan 50 jaar, is de HVV met al zijn geleidingen niet meer weg te denken uit het Willebroekse Verenigingsleven. Sedert 1963 werd er door de Willebroekse Vrijzinnigen een hele weg afgelegd.

Het is te hopen dat de volgende generaties op de ingeslagen weg zullen verder gaan en de FAKKEL zullen brandend houden in Willebroek en dat de heer Rony VAN MOL en dokter André DEZAEGER met tal van medewerkers, waardige opvolgers mogen kennen.

Gust Van Auwenis

Bron: "HVV Willebroek: De toekomst van ons verleden".

Tip

Zoeken in het Rijksarchief in België

UPDATE - Belgische parochieregisters en registers van de burgerlijke stand online!

De website van het Rijksarchief maakt meer dan 22 miljoen pagina's genealogische bronnen (parochieregisters en burgerlijke stand) toegankelijk.

Miljoenen akten gratis in uw woonkamer toegankelijk. Bijna 25.500 Belgische parochieregisters (inclusief tafels), die in de verschillende depots van het Rijksarchief bewaard worden, zijn raadpleegbaar, naast aanvullingen ter beschikking gesteld door andere archiefdiensten.

De digitalisering van de registers van de burgerlijke stand is nog niet afgerond. Naarmate de digitale beelden verwerkt zijn, worden ze aan de website toegevoegd. Waar tienjaarlijkse tafels beschikbaar zijn, werden ook deze ingescand.

Consultatie is gratis, maar wie toegang wil krijgen tot de beelden moet wel over een login en wachtwoord beschikken, dit kan op de website aangemaakt worden.

Overzicht parochieregisters
Overzicht registers burgerlijke stand

Registers van de Burgerlijke Stand en Parochieregisters online raadplegen: een handleiding

De voorbije jaren werden ongeveer 15 miljoen pagina's gescand met akten uit Parochieregisters en registers van de Burgerlijke Stand van bijna alle steden en gemeenten van ons land: akten van geboorte, doop, huwelijk en overlijden, van de 16e eeuw tot 1912. Genealogen en alle andere geïnteresseerden kunnen nu raadplegen op de website van het Rijksarchief: <http://search.arch.be>. Je kunt de beelden van de akten bekijken, in- of uitzoomen en het contrast of de helderheid aanpassen. Consultatie is gratis, maar om toegang te krijgen, moet je wel over een login en een paswoord beschikken. Die kun je aanmaken op <http://search.arch.be/nl/component/user/register>. Na het aanmaken van een login kun je via <http://search.arch.be> te uiteindelijk aan de slag.

Een uitgebreide handleiding voor het raadplegen van de website van het Rijksarchief, opgemaakt door Dirk Binon, vind je terug op www.vaertlinck.be (onder 'archieven').

Pastoorken Lamal: eeuwelingpriester van Mechelen én Tisselt

Uit de historische krant Het Ypersche van 16 juli 1927, vernemen we dat "De Z.E.H. Kanunnik Lamal, de eeuwelingpriester van Mechelen, algemeen gekend als "pastoorken Lamal" Maandag morgen, te 11 u. in zijn woning, te Mechelen in den Heer ontslapen (is)." Waarom dit eerbetoon aan deze man? Wie was deze pastoor die tot in West-Vlaanderen gekend was? We weten alleszins dat hij gedurende 28 jaar pastoor was van Tisselt. We zochten even verder naar de identiteit van deze geestelijke.

Enkele persoonsgegevens, overgenomen van zijn doodsprentje:

- Joannes Eduardus Lamal
- Geboren in Campenhout op 27 september 1826
- Priester gewijd den 21 December 1850
- Onderpastoor te Steenockerzeel den 28 Maart 1851
- Onderpastoor te Leuven
- Pastoor te Rillaert 1873
- Pastoor van Thisselt den 21 Maart 1874
- Rustend pastoor, den 11 Maart 1902
- Eere-Kanunnik den 27 September 1925
- Als 100-jarige gevierd te Tisselt in 1926
- Overleden (te Mechelen) den 11 Juli 1927
- In Tisselt begraven

Joannes Eduardus LAMAL werd in Campenhout geboren op 27 september 1826. We vonden zijn geboorteakte, nr. 27, bij de Burgerlijke Stand van Campenhout. De geboorteaangifte werd de volgende dag, om 10 uur voor de middag, op 28 september 1826 gedaan door zijn vader. Mauritus Engelbertus LAMAL was 'Doctor' in Campenhout en zesenvertig jaar oud toen dit kind ter wereld kwam. Vader Lamal verklaarde dat zijn zoon rond 3 uur de vorige nacht geboren werd en dat het jongetje de wettige zoon was van hemzelf en van zijn vrouw Maria Theresia Reyntens. Zijn vrouw was landbouwster en eenveertig jaar oud, geboren in Nederockerzeel (Nederokerzeel). Ze wonen beiden in Campenhout. Vader Lamal zelf is geboren in Neerijssche (Neerijse) ², dus moet hij rond 1780 ter wereld gekomen zijn.

Jan Baptist Wauters, 57 jaar, landbouwer en Franciscus Joannes Wauters, 50 jaar en landbouwer, beiden wonend in Campenhout, zijn getuigen van de aangifte. De vader en beide getuigen tekenen de akte.

Er waren nog een aantal kinderen in het gezin. Die hebben we niet allemaal opgezocht, het zou ons te verleiden...

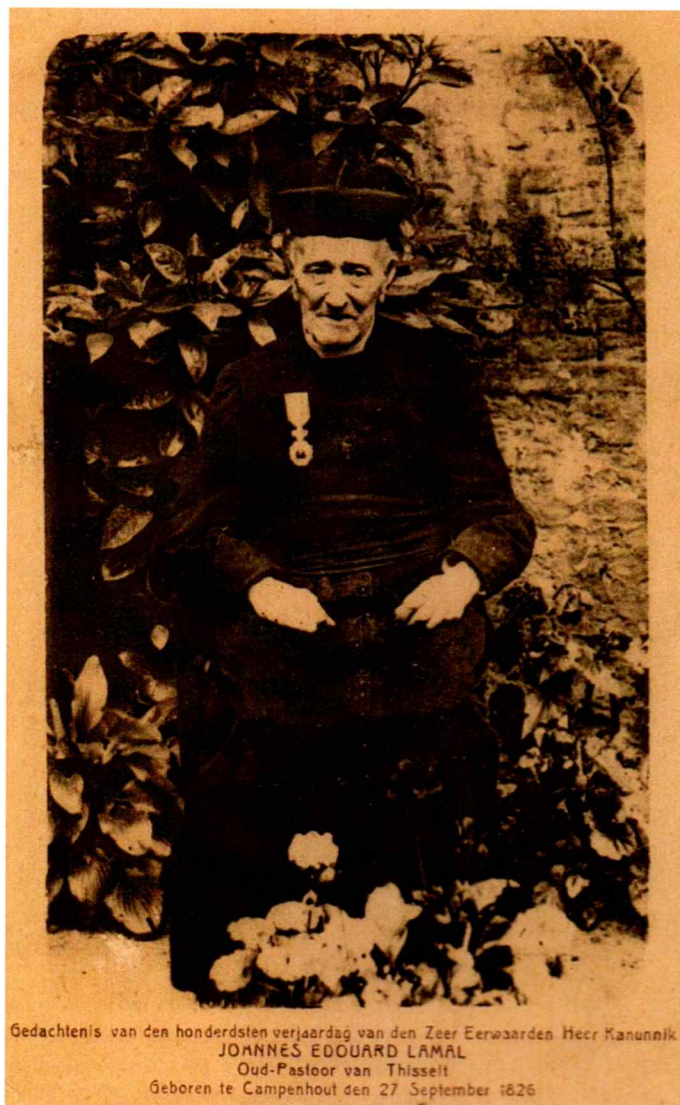
Joannes Eduardus was een goede vriend en de persoonlijke biechtvader van Kardinaal Mercier. Hij maakte deel uit van een familietak Lamal van vooraanstaande personen, die hoge functies bekleedden. Zo was een van zijn broers – Theodore Lamal – Minister en vertrouweling van Koning Leopold II. In deze familie Lamal was er ook een Jezuïet-antropoloog, die heel wat jaren directeur was van het Koninklijk Antropologisch Instituut in toenmalig Congo. Een prominent financieel journalist en een zetelende rechter bij het Hof van Beroep in Brussel behoorden eveneens tot zijn familietak.

Pastoorken Lamal had, buiten zijn broer, minister

Theodore, nog minstens drie andere broers. Twee van zijn broers waren eveneens priester. Hijzelf volgde in 1874 in Tisselt, zijn eigen broer-priester – Anthonius Lamal – op, na diens dood in Tisselt. Nog een andere broer was dokter, zoals hun vader. Uit een 'gefluisterde' bron vernamen we nog dat een vrouwelijke nakomeling van de familie Lamal in de jaren 1970 solo over de Atlantische Oceaan zou gevaren zijn. Maar dit laatste kunnen we niet met zekerheid bevestigen. In ieder geval geen doorsnee familie!

Bewerking: Annie Van Dessel

Bronnen: bidprentje, BS Campenhout en een internet-blog van de familie Lamal

Een foto van 'Pastoorken Lamal' naar aanleiding van diens eeuwfeest, in Tisselt gevierd in 1926 (afb. A. Van Dessel)

Vroeger en nu

Zoals we in deze rubriek eerder al konden vaststellen zijn er in de gemeente Willebroek en haar deelgemeenten al tal van gebouwen verdwenen en is het straatbeeld op sommige plaatsen drastisch tot bijna onherkenbaar veranderd. Nochtans is dat niet overal zo. Behalve de wegmarkeringen die er bijkwamen en de elektriciteitsleiding die onder de grond verdween, zien we niet veel verschillen op dit stuk van de Mechelsesteenweg in Blaasveld. De tegenwoordige alomtegenwoordigheid van auto's natuurlijk niet te na gesproken én het feit dat de reclame voor Byrrh vervangen werd door een apotheek. Al is dat dan weer niet zo'n groot verschil: nadat het in 1866 werd geïntroduceerd gold het uit wijn en kinine samengestelde Franse aperitief lang als een gezondheidsbevorderend middel. Al zijn de inzichten in dit verband tegenwoordig wel anders... (Foto's GAW/K. Polfliet)

KLEIN-WILLEBROEK MET ZIJN 'SASKE' EN ZIJN BEZIENSWAARDIGHEDEN

Klein-Willebroek met zijn 'Sasken', zijn kapel, zijn sashuis, zijn brugske, zijn jachthaven, zijn ligging, enz. daar kan men zo maar niet aan voorbij gaan of zijn geschiedenis vergeten. Klein-Willebroek was, is en blijft een aantrekkingspunt met zijn drukke bedrijvigheden. Laat ons vooral het 'saske' niet vergeten... het 'saske' dat reeds bestaat sedert het graven van de vaart of kanaal naar Brussel omstreeks 1550.

Het 'saske' lag oorspronkelijk wel op een andere plaats maar toch in de onmiddellijke nabijheid van zijn huidige ligging. Het heeft een hele geschiedenis achter zich en heeft vele conflicten, oorlogen en twisten doorstaan. Het 'saske' werd gebouwd om de kracht van het wasende Rupelwater te beperken en dit sas werd later versterkt met een schans omwille van zijn strategische ligging. Het sashuis of het Spaans huis, thans museum dateert van in 1608 en is een fiere getuigenis uit vervlogen tijden.

Nu, enkele eeuwen later is er in Klein-Willebroek nog altijd wat te doen. Het is prachtig gelegen aan de Rupel en zo vlak tegenover Boom. Er was daar een drukte van jewelste bij het versassen van de schepen van de Rupel naar Brussel en omgekeerd. Alvorens de aftakking naar het sas van Wintam en daar de verbinding met de Schelde werd gebruikt, werden de 'schipkens' zeer voorzichtig door het Klein-Willebroekse 'saske' geloodst alsmede door het open bruggetje met opstaande rijstrook in de onmiddellijke omgeving.

Het is en was er een voortdurend heen en weer varen, vooruit en achteruit, heen en terug van schepen van allerlei grootte zowel in breedte als in lengte, van binnenschepen tot Rijnschepen. Een kleinigheid was het niet om deze schepen veilig de Rupel in te loodsen en dit vooral bij onguur weder terwijl er ook rekening diende gehouden te worden met de getijdenwisseling.

De vele activiteiten rondom 'hun saske' werden door de bewoners van Klein-Willebroek nauwlettend in de gaten gehouden, ja, door deze mensen van de 'waterkant'. De bewoners van daaromtrent waren niet weg te slaan van de kaaimuren en de sasdeuren. Zij leefden en leven nog als het ware mee met de gebeurtenissen omtrent het 'saske' en de activiteiten in hun 'dorp of woongebied'. Velen kenden bijna alle schepen die in of uit het 'saske' voeren. Zij kenden de schepen bij naam, ja zelfs de beurtschipperij voor dewelke zij voeren of tot dewelke zij behoorden.

Een groot deel van de schippers hadden een band met de Klein-Willebroekse bevolking. Ook de toen goed bloeiende of florerende 'schippersschool' had een grote aantrekkingskracht en banden van of met de schippers en hun familieleden. Deze school werd in 1927 opgericht onder het initiatief van Z.E.H. Janssens en werd beheerd

door de zusters van de H. Vincentius a Paulo. Kinderen uit binnen- en buitenland kwamen hier terecht, ook kinderen van Klein-Willebroek zelf kregen hier een deel van hun schoolopleiding ondanks het feit dat de schippersschool een internaat was. Deze school met internaat is helaas gesloten.

Het doen en laten van de schepen werd nauwlettend gevolgd, ja, 'de mensen van de waterkant' kenden vele schepen bij naam en wisten zeer goed hoe de schipper vertrouwd was met zijn schip alsmede zijn vaardigheid in het besturen ervan. De mensen van Klein-Willebroek, gezeten op de kaai of op een meerpaal, hielden alles zeer nauwlettend in het oog, vooral de tientallen schepen die in of uit het 'saske' hun bestemming wilden

*Boven: een zicht op het 'saske', de kapel en in de verte Boom.
Onder: het binnenschip 'La Reine', met mensen op de kade en op de achtergrond het oude sashuis (afb. verz. G. Van Auwenis)*

bereiken. Ondanks het drukke gedoe bleven zij op post. Zoals reeds hoger vermeld kenden zij zelfs de naam van de schepen die door hun 'saske' vloeiden, zoals ondermeer de 'Marie', de 'La Reine', de 'Volharding' enz. Elke beweging van de schipper werd gevolgd. Zoals ondermeer het verhalen met de kabels, het binnendraaien van 't saske'. Elke beweging werd nauwlettend gevolgd en kreeg een goed- of afkeuring en werd vergeleken met de bewegingen van andere schepen. Sommigen konden van op afstand het onderscheid maken tussen de schepen omwille van de grootte van het schip en de handigheid of vaardigheid van de schipper.

De schippers wisten zeer goed tot wie zij zich moesten wenden als er hier of daar hulp nodig was. Vele schippers en de mensen van in de buurt van het 'saske' waren als het ware familieleden geworden die ze af en toe eens zagen van op de kaaimuren. Dikwijls werd er een praatje gedaan met de schipper of met één zijner gezinsleden. Soms werden er goederen gekocht, verkocht of geruild tussen de bewoners en de schippers waardoor de onderlinge banden nog versterkt werden.

Maar, ja, deze tijden zijn helaas voorbij voor de binnenscheepvaart. Enkel nog de plezierboten maken gebruik van het 'saske'. Deze plezierboten liggen aangemeerd in een mooie jachthaven die ingericht werd in de onmiddellijke nabijheid van het 'saske'.

Vrachtschepen nemen nu de rechtstreekse verbinding met de grote sluis in Wintam die hen zo meteen op de Schelde brengt, waardoor ook het lange wachten aan of in het 'saske' uitgespaard wordt, ja, zelfs ook de sluis van Wintam behoort bijna tot de verleden tijd.

Jaren geleden was er voor de voetgangers een gemakkelijke verbinding met Boom over de Rupel via de 'Van Enschoedtbrug'.

Klein-Willebroek wordt op heden nog veel bezocht omwille van enkele toeristische aantrekkelijkheden zoals ondermeer het 'Sashuis', de 'Kapel', de Rupeldijk, de jachthaven, de brouwerij van Lamot, het dorp en zijn rustige omgeving met een fraai uitzicht op Boom.

Gust Van Auwenis

Twee mooie Klein-Willebroekse dorpsgezichten. Boven een zicht op het Sasplein, het Bruggeske en het Sashuis, dat zijn oorsprong vindt in 1573, maar in zijn huidige vorm dateert van 1608. Onderaan een zicht op de Weduwe Van Enschoedtbrug en de toevoargeul van het 'Saske' van Klein-Willebroek. Toen deed de beroepsvaart Klein-Willebroek, tegenwoordig gaat die via de zeesluis in Wintam (afb. GAW)

Ontploffing in Parijs... in 1900

Sinds het drama dat zich afspeelde in Parijs op 13 november 2015 vormen de woorden 'Parijs' en 'ontploffing' een delicate combinatie. Het toeval wil dat we recent in een oude Franse krant een opmerkelijk artikeltje aantreffen dat net draait om een 'ontploffing in Parijs'. Terroristen kwamen er toen weliswaar niet aan te pas, maar wel... onze Willebroekse papier- en ketelfabrikant Louis De Naeyer!

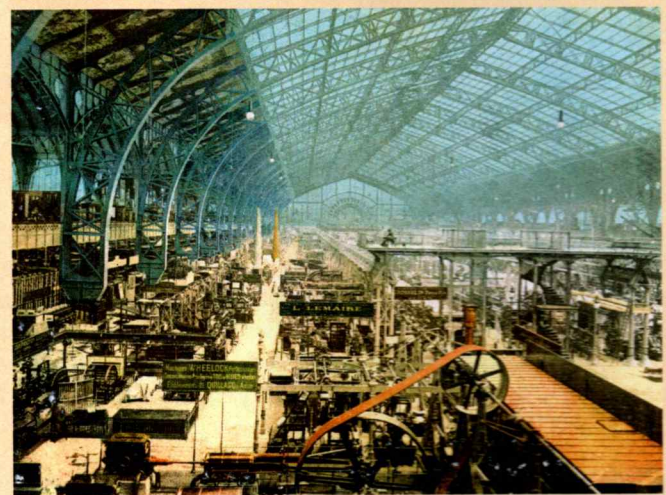
Het decor van de gebeurtenis vormde de 'Exposition Universelle' in Parijs in 1900. Gelet op het jaartal werd het een bijzondere editie, waarin werd teruggekeken op de verwezenlijkingen van de voorgaande eeuw én tegelijk werd uitgekeken naar de toekomst. Heel wat belangrijke Parijse gebouwen, zoals het Gare d'Orsay en het Petit en Grand Palais werden er speciaal voor gebouwd en ter gelegenheid van deze expo werd de ondertussen beroemde Parijse metro in gebruik genomen. Verder werden er enkele bijzondere uitvindingen voorgesteld, zoals de geluidsfilm, de roltrap en de dieselmotor. Eén van de aanwezige Belgische bedrijven op de expo was de ons bekende papier- en ketelfabriek van Louis De Naeyer, die er onder meer zijn verwarmingsketels voorstelde. Dat het daarbij even misliep, lezen we in een kort artikel, getiteld 'Een explosie' in de krant 'Le Petit Parisien' van 7 september 1900. De vertaling ervan gaat ongeveer als volgt.

"Een geweldige ontploffing heeft gisteren rond 9 uur 's ochtends de dan reeds talrijke bezoekers van de Galerie des Machines aan de Avenue de Suffren opgeschrikt. Het was een buis van een verwarmingsstoestel op stoom, in het Belgische gedeelte geïnstalleerd door ingenieur-bouwer M. Nayer (sic) uit Willebroeck, die explodeerde en de stenen van de overkapping in alle richtingen deed vliegen. Gelukkig werd er niemand geraakt door deze gevaarlijke projectielen; dankzij de ijver en toewijding van het aanwezige personeel, dat onmiddellijk na de explosie de kraantjes van de stoomtoevoer kon afsluiten, bleef de materiële schade beperkt. M. Daltroff, commissaris van de politie, stelde een onderzoek in om de oorzaak van het ongeval te kunnen vaststellen."

Wat de bevindingen waren van de 'commissaire' wordt verder niet vermeld, maar feit is dat de gebeurtenis extra pijnlijk was voor de firma De Naeyer, vermits ze vóór 1900 al jarenlang reclame maakte voor haar 'chaudières multitubulaires IN-EXPLOSIBLES'. Wat ze overigens ook ná het voorval bleef doen. Hallo Test Aankoop?

Kevin Polfliet

UNE EXPLOSION
 Une violente détonation a mis en émoi hier, vers neuf heures du matin, les visiteurs déjà nombreux qui se trouvaient dans la galerie des machines, du côté de l'avenue de Suffren. C'était le tuyau d'une chaudière à vapeur, installé dans la section belge, par M. Nayer, ingénieur-constructeur à Willebroeck, qui venait de faire explosion, projetant dans toutes les directions les briques de recouvrement. Personne ne fut heureusement atteint par les dangereux projectiles; tout se borne à des dégâts matériels peu importants, grâce au zèle et au dévouement du personnel qui, aussitôt après l'explosion, avait pu fermer les robinets à vapeur alimentés par la chaudière. M. Daltroff, commissaire de police, a ouvert une enquête pour établir les causes de l'accident.

DE NAEYER ET CIE
 WILLEBROECK (BELGIQUE)

CHAUDIÈRES MULTITUBULAIRES

Inexplosibles et économiques, brevetées
 RÉSULTATS ÉCONOMIQUES IMPORTANTS ET CONSTANTS
 Nettoyage facile. — Grande surface de chauffe.
 — Grandes réserves d'eau et de vapeur sèche non surchauffée.

Vaporisation garantie de 9 à 10 litres d'eau par kilo de charbon net consommé.

88 APPLICATIONS RÉALISÉES EN 1879.

Représentant une force de 6.510 chevaux.

115 APPLICATIONS RÉALISÉES

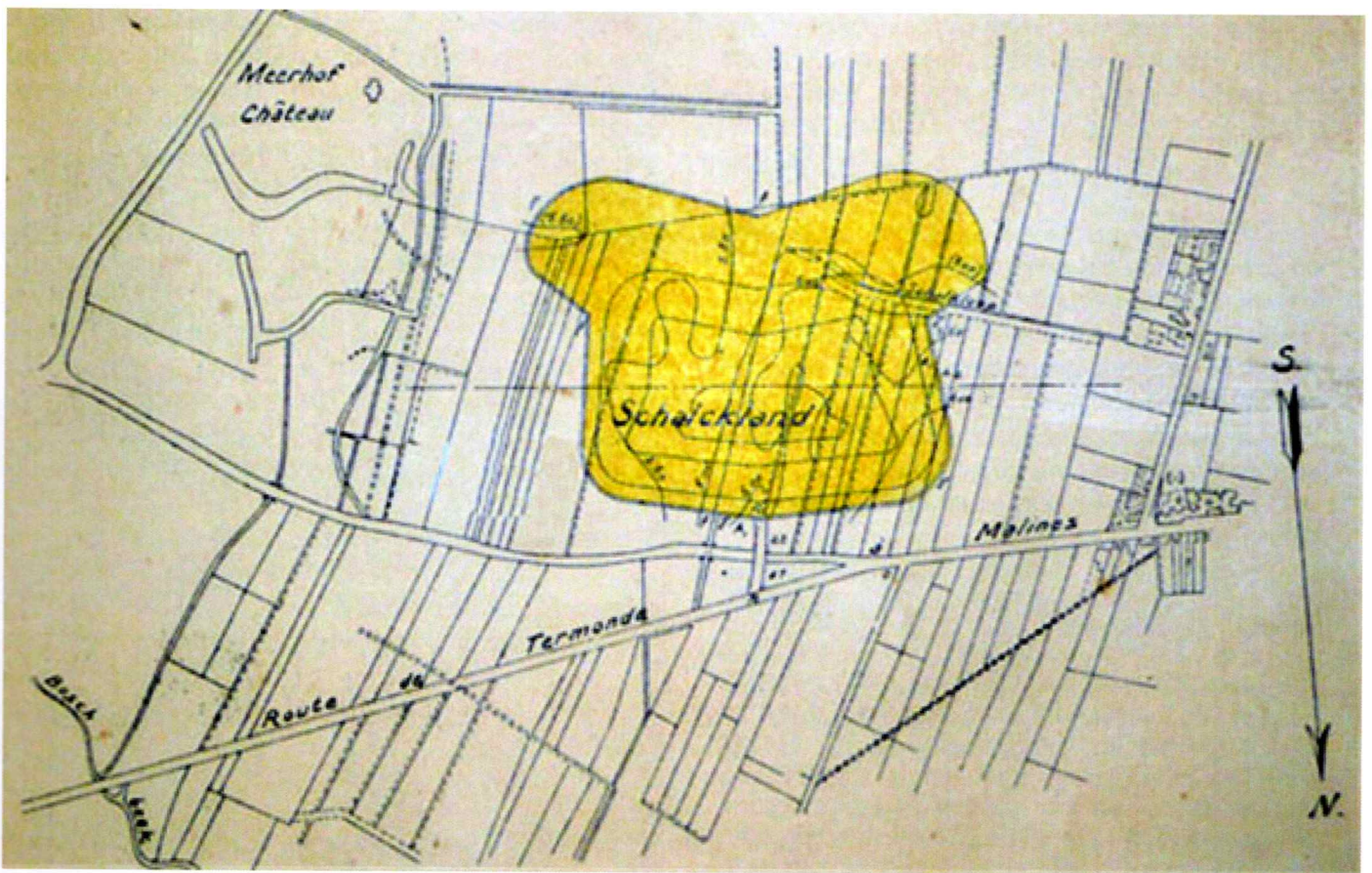
de 1er janvier au 31 octobre 1899.

Représentant une force motrice de 8.150 chevaux.

POUR TOUT RENSEIGNEMENTS :

S'adresser aux Papeteries de Willebroeck ou à MM. EVERLING et KÄNDLER, 14, rue de Condé, Paris.

Van boven naar onder het artikel uit Le Petit Parisien, een buiten- en binnenzicht van de 'Galerie des Machines' en een advertentie uit 1882 waarin De Naeyer zijn verwarmingsketels als 'onontploffbaar' voorstelde (afb. Wikimedia/verz.KPO)

Inplantingsplan van het fort van Breendonk. De Brandstraat, die de toegangsweg naar het fort kruist en nog steeds het officiële adres is van het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk - vormde toen de grens tussen Breendonk en Willebroek. Daardoor behoorde het eerste deel van de toegangsweg tot het fort - in het driehoekje gevormd door de Brandstraat en Dendermondsesteenweg - tot het grondgebied van Willebroek (afb. Breendonk Memorial).

Hoe het fort van Willebroek fort van Breendonk werd

Als gids in het Fort van Breendonk krijgt ondergetekende regelmatig de vraag waarom het fort van Breendonk, fort van Breendonk heet, terwijl wie het wil bezoeken zich naar Willebroek moet begeven.

We zouden op deze vraag kunnen antwoorden dat het stukje grond waar het fort op gebouwd werd ooit aan de gemeente Breendonk toebehoorde, wat ook klopt: slechts een deel van de toegangsweg lag op Willebroekse bodem. Dat is echter maar één kant van het verhaal en naast de kwestie.

Oorspronkelijk zou dit bolwerk immers inderdaad 'fort van Willebroek' gaan heten. Bovendien ging dit gedeelte van Breendonk pas vele jaren na de bouw van het fort over naar het grondgebied van Willebroek. Waarom spreken we dan toch over het fort van Breendonk? Het antwoord op deze vraag heeft minder met geografie te maken, dan met de kleine kantjes van de politiek...

Laten we eerst nog even terugblikken op het ontstaan van de forten rond Antwerpen. In februari 1848 wordt de Franse koning Louis Philippe afgezet en wordt Napoleon III, een neef van Bonaparte, verkozen tot president. Enkele weken later, op 29 maart, tracht een groep Belgische revolutionairen - met officieuze steun vanuit Frankrijk - een staatsgreep op het getouw te zetten, die niet alleen de omverwerping van de monarchie en stichting van een 'Belgische republiek' beoogt, maar vooral ook een aanhechting van ons land bij Frankrijk. Dit incident,

dat plaats vindt nabij het Moeskroense gehucht Risquons-Tout - wekt ongerustheid bij de Belgische regering. In het bijzonder de Franse steun voor de opstand toont aan dat de Belgische onafhankelijkheid fragiel is, en dat de in 1839 aan ons land opgelegde neutraliteit geen garantie biedt op vrede.

Wanneer in 1851 opnieuw onrust uitbreekt in Frankrijk en Napoleon III zichzelf na een staatsgreep tot keizer kroont, wordt in België een nieuwe defensiestrategie uitgewerkt, waarbij een deel van de oude Wellingtonbarrière (verdediging van het land vanuit 19 vestingsteden) wordt geschrapt en de verdediging van het grondgebied wordt toegespitst op drie steden: Namen, Luik en Antwerpen, dat voortaan zal fungeren als Nationale Vesting. Om dit laatste mogelijk te maken werd vanaf 1859 rond de stad een zogenaamde 'Groote Omwalling' gebouwd, bestaande uit stadswallen en -poorten, overstromingsge-

bieden en een aantal verschansingen en forten. De zogenaamde Brialmontforten - naar de generaal en liberale volksvertegenwoordiger die ze uitbouwde - waren bakstenen gebouwen, helemaal in de geest van de toenmalige oorlogvoering, die nog grotendeels bestaat uit infanterie en cavalerie: soldaten te voet en te paard. Wanneer in 1870 in de Frans-Duitse oorlog de Duitsers nieuwe kanonnen introduceren waarmee ze grotere kalibers over een grotere afstand kunnen afvuren, worden de Brialmontforten in één klap waardeloos: ze zijn te kwetsbaar en vooral te dicht gelegen bij de Antwerpse stadskern. Na lang gepalaver in regeringskringen en parlement, wordt op 24 januari 1906 in het parlement de wet goedgekeurd die voorziet om een nieuwe fortengordel te bouwen rond Antwerpen, deze keer in beton en op ruimere afstand van de stad.

Breendonk maakt deel uit van deze tweede fortengordel en vormt het meest zuidelijk gelegen punt ervan, centraal gelegen bovendien tussen Brussel en Antwerpen.

Opmetingen voor de bouw van het fort beginnen enkele maanden na de afkondiging van de wet in het Staatsblad, de bouw zelf - uitgevoerd door de firma Bolsée - vat aan in 1909. De lokale bevolking is daar niet onverdeeld gelukkig mee. Zo worden de bij opmetingen van het terrein gebruikte paaltjes op een bepaald moment verwijderd, terwijl de krant 'Het Nieuwsblad van Puers' ondubbelzinnig bloklettert: "(...) de militaire genieën hebben het aldus besloten en dan moet het weeral gebeuren: die zijn nog oppermachtig in ons onzijdig landeken dat toch ook zijn geld wil offeren aan de militaire afgod."

Tegen dan is de naam van het bolwerk, dat volgens de oorspronkelijke plannen 'fort van Willebroeck' zou gaan heten, al gewijzigd naar 'fort van Breendonck'.

Aanstichter is de burgemeester van Breendonk, graaf Robert-Marie de Buisseret Steenbeque de Blarenguien. Een flink deel van de gronden die door de Belgische Staat dienen te worden verworven of onteigend voor de bouw van het fort zijn van hem afkomstig. Deze reden, samen met de terechte vaststelling dat het nieuwe fort haast volledig op 'zijn' grondgebied ligt, en wellicht ook een vleugje 'prestige' nopen de burgemeester wellicht om aan minister van Oorlog (sic), generaal Alexandre Cousebant d'Alkemade, de vraag te richten tot naamswijziging. Lang heeft hij niet moeten aandringen: op 12 januari 1907 tekent Leopold II het Koninklijk Besluit dat de benaming van het fort van Willebroeck wijzigt naar 'fort van Breendonck'.

Achteraf bekeken, moet de démarche van de Breendonkse burgemeester snel een bittere nasmaak hebben gekregen. Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog - het fort is dan amper klaar - dienen honderden huizen in een straal van ongeveer 600 meter rond het fort worden afgebroken om het gezichtsveld vanuit het fort vrij te maken. Een van die huizen is het kasteel Meerhof, dat toebehoort aan... de familie de Buisseret de Blarenguien.

Graaf Robert-Marie schrijft daarover bij zijn afscheid als burgemeester in 1921: "In de maand augustus 1914, is op bevel der Belgische Krijgsoverheid ons Kasteel 'Hof ter

Meire' door het vuur vernield en de schoonen bosch, waar zoovele onder U in hunne kinderjaren gelukkige uren hebben komen overbrengen geheel verwoest, geen steen is heel gebleven, geen boom is gespaard geworden." Of de burgemeester toen nog even opgezet was met 'zijn' fort is maar de vraag. Toen wist hij bovendien nog niet dat de naam van zijn gemeente vanaf september 1940 onlosmakelijk verbonden zou geraken met het gruwelkamp dat de Duitse bezetter in het fort vestigde... Wie zei ook weer dat het 'kan verkeren'?

Kevin Polfliet

Bronnen: De Kalfortse Klok, jaargang 17, nr 61; website Breendonk800; website Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk.

Cableau indicatif des im-

N ^o d'ité	Contenance de l'imm.			Nom, prénoms et domicile des propriétaires	N ^o d'ité du plan	Situé
	H	A	C.			
<i>de Breendonck.</i>						
5	02			Dierckxens Reynier, Aug ^e Gislain, à Malines	25	-
5	81			Le Bureau de bienfaisance de Blaswell.	27	-
9	41			Van Doorslaer Suyckens François et enfants à Breendonck.	28	-
				Suyckens Felebeek, Pierre Jean, à Willebroeck.	29	-
3	60			de Buisseret Sainteque de Blarenguien Robert Marie, à Breendonck.	30	-
2	38			id. id. id.	31	-
1	88			id. id. id.	32	-
44	60			id. id. id.	33	-
05	40			id. id. id.	34	-
	63			id. id. id.	35	-
33	24			Van Driyneghem De Kaeper V ^o Denis Rosalie à id.	36	-
49	96			Belman de Gombrecqhe Jules Edmond, Aital.	37	-
52	33			leel à Seelles		
48	43			Cocacts Smets, François, à Breendonck		
48	00			de Buisseret Steenbeque de Blarenguien Robert Marie, à Breendonck	1	C
	32			Van Hoornissen Jeanne Franç ^e Cécile à Puers.	2	-
	21	17		id. id.		
	50	20		Van Hoornissen, Elise Marie, à Puers.	3	-
	68	83		de Gannart d'Annale Dubiele de Gendonck, François Joseph, à Malines.		
	42	57		van de Weve, Marguerite à Louvain.		
	31	76		Est. Kaamende, Justo à Willebroeck		
	25	12		Kap. Jamison, Benoit Albert, à Bruxelles.		
7	00	50		Corsago Van Doorslaer Jean Joseph à Breendonck		
	33	03		Van Doorslaer Marie-Célestine, à Willebroeck		
	37	74		Moreels Marie Anne et enf ^s à Willebroeck		

Boven links graaf Robert-Marie de Buisseret de Steenbeque de Blarenguien. Boven rechts minister van Oorlog Cousebant d'Alkemade. Onder: detail uit het plan met te verwerven en te onteigenen gronden voor de bouw van het fort, met in kleur enkele van de stukken terrein die eigenaar zijn van de graaf (afb. GAW/verz. KPO).

Beelden uit de oude doos

Deze wat wazige foto uit 1930 toont de oude melkerij Sint-Jan, aan de vroegere Statiestraat, tegenwoordig Baeckelmansstraat in Tisselt. De melkerij Sint-Jan werd volgens een nog steeds aanwezige arduinen gevelsteen gesticht in 1898 en was naar verluidt de eerste vestiging van 'Nutricia', dat thans als 'Friesland Drinks te vinden is langs de N16 in Bornem. Later werd het gebouw toegevoegd aan de tegelfabriek Rottiers. Helaas zijn beide bedrijfsgebouwen momenteel in (zeer) bouwvallige staat, ondanks vroegere berichten dat ze zouden worden opgeknapt en zelfs een (tegel)museum zouden kunnen herbergen. Wie haalt dit dossier terug uit de schuif? (afb. verz. A. Van Dessel)

Mededelingen

Archief Vaertlinck

Centrum Jan Van Winghe, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek, lokaal 28. Elke tweede en vierde zaterdag van de maand van 09.00 tot 12.00 uur of op afspraak: rene.pattyn@telenet.be.

Agenda

Vanaf 29 september 2014 Tentoonstelling 'De Grote Oorlog' in Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk, elke dag van 9.30 tot 17.30 uur
12 december 2015 Stamboomdag Genealogische en heemkundige contactdag i.s.m. talrijke verenigingen, met diverse standen en mogelijkheid tot opzoeken in de registers. Van 10 tot 17u op bovenvermeld adres.

Website

www.vaertlinck.be

www.facebook.com/vaertlinck

Meewerken

Heb je een vlotte pen of wil je op een andere manier een praktische of materiële bijdrage leveren aan onze werking, neem dan contact op met ons secretariaat: Molenweg 24, 2830 Willebroek, gsm 0477-266 537, rene.pattyn@telenet.be.

Nieuw jaarboek van Vereniging voor Heemkunde in Klein-Brabant vzw

In december 2015 verschijnt het nieuwe jaarboek van de Vereniging voor Heemkunde in Klein-Brabant.

Het jaarboek 2015 brengt het relaas van de boeiende geschiedenis van Het Hof ter Zielbeek in Ruisbroek. De bekende en alomtgeprezen auteur Chris Apers nam de redactie en samenstelling voor haar rekening en het resultaat is een prachtig boek met talrijke illustraties, boeiende teksten en een veelvoud aan tot nu toe onbekend gebleven historische en volkskundige gegevens.

Voor info en bestellingen: *Walter Verstraeten, secretaris VHKB vzw, gsm 0478/911512*

CAFE - TAVERNE "CASINO"

Bij Chris

Oud Sasplein 3, 2830 Willebroek
(aan de brug)

Tel 03/886 68 70 - dinsdag gesloten

- VERZORGDE SNACKS
- BRUSSELSE WAFELS
- PANNEKOEKEN
- DIVERSE BROODJES
- MILCKSHAKES
- IJSCOUPES
- VERSE FRUITSAPPEN

Anno 1905

ZAKENKANTOOR NV VAN TRICHT

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

E-mail : yvette.vandemaele.15515@axa-bank.be

Alle wekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN

Het kantoor met de betere service !

Rijwielen - Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8

(aan de brug)

2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 - 03/886 38 51

WOONDECORATIE PEPERMANS

Herman Vosstraat 46 – 2830 Willebroek

Tel. 03/886 68 23 – Fax: 03/866 15 00

Vast tapijt – Tapijten – Vouwdeuren – Textiel
Vloerbekleding – Gordijnen – Zonnewering
Onderhoud – Laminaat – Behangpapier – Verven |
Mengmachine

MEUBELEN J. VANDENBERGH

Brielen 5
2830 Tisselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

BOOZT.be

Dendermondsesteenweg 190

2830 Willebroek

Tel: 03/866.48.44

BE 0860.455.425

info@boozt.be

Openingsuren:

dinsdag tem zaterdag

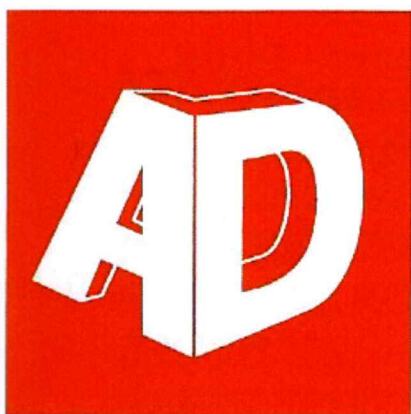
open van 10hr tot 18hr

zondag, maandag en
feestdagen gesloten

www.boozt.be

WILLEBROEK
info@widinv.be
03 886 41 30

TEMSE - DE ZAAT
info@temdis.be
03 711 22 22

**Groep
Kerremans**

 **Zakenkantoor
Kerremans & C°**

VERZEKERINGEN
BANK

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

CBFA: 040356A-cB

**Vastgoed
Kerremans**

VERKOOP
VERHUUR
BEHEER

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

BIV KERREMANS STEVE: 503785

Het Groene Huis

Bloemen en Planten
Geschenken

Grafdecoraties
Bruidswerk

Overwinningsstraat 163 B | 2830 Willebroek
tel 03 860 10 17 | gsm 0478 480 735

Creative cursussen

Bloemschikken Powertex

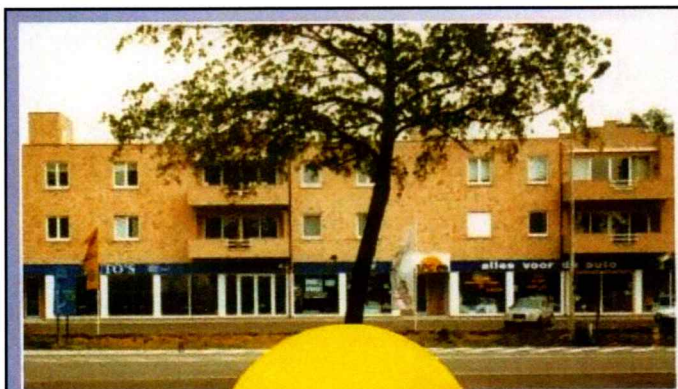
Mechelbaan 7 | 2801 Heffen
tel 015 277 553 | gsm 0478 480 735

www.hetgroenehuis.be

PLAZA
Bistro

Overwinningsstraat 161
2830 Willebroek
tel 03 860 49 88
www.plazabistro.be

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA
ALLE AUTO-ONDERDELEN

- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...
- Allesdragers: skiboxen, sneeuwkettingen, ...
- Accessoires: uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...

Dendermondsesteenweg 212
2830 Willebroek
Tel. 03-886 35 06
willebroek@apc.skynet.be

Restaurant "BEUKENHOF"

*Antwerpsestraat 300
2850 BOOM*

Tel.: 03/888.65.68

Fax.: 03/844.74.39

BOEKSKE

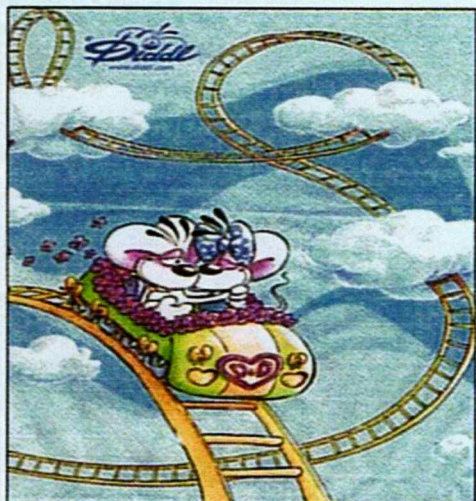
Voor al uw tijdschriften en kranten!

Aan huis besteld!

Eksklusief verdeler van :

DIDDL, TOPMODEL,

DARK DUDES, ROSALIE UND TRUFFEL

Voor al uw inkt en toonercardridges tot 50 % goedkoper
Overwinningstraat 76 – Willebroek
Tel: 03.886.73.84

Jan maes

watches & jewellery

L.De Naeyerplein 31

2830 Willebroek

03/886 86 26

Bruul 85

2800 Mechelen

Overwinningstraat 133

2830 Willebroek

03/860 70 10

orthoshop@otv.be

www.otv.be

Openingsuren

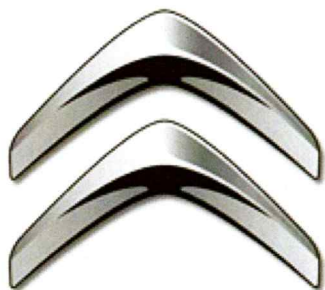
Dinsdag tot vrijdag

09.30 u tot 12.30 u

13.30 u tot 18.00 u

Zaterdag

09.30 u tot 16.00 u

CITROËN

SINONQUEL bvba

Ten Bergstraat 2
2830 Willebroek

tel. 03-886 66 85
fax 03-886 61 54
info@sinonquel.be

www.sinonquel.be

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK

Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Maandagmiddag

Dinsdag

Zaterdagmiddag

GESLOTEN

**KEUKENCENTER
MASURE**

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

**Kleine Amer 15
2870 Puurs-Kalfort**

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10-17 uur
zaterdag 10-18 uur
zondag gesloten

Bakkerij Philippe
Kerkstraat 26
2830 Willebroek
Tel: 30/886.65.09

5 Broodautomaten
Baeckelmansstraat: Centeabank
Card. C ardijnlaan: Tisselt
Vennestraat: Willebroek
Bezelaarstraat: Blaasveld
Parochiaalcentrum: Ramsdonk

Café Knock-Palace

bij Patrick

August Van Landeghemplein 8
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Café Central

Trendy café in 't centrum

August Van Landeghemplein 7
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Dinsdag gesloten

Verzorgde bediening | Vergaderzaal beschikbaar

WIE HEEFT HET VOOR U IN WILLEBROEK?

Bij KBC Bank & Verzekering staat een cliëntvriendelijke, professionele en vooruitstrevende dienstverlening hoog in het vaandel. Meer dan 18 000 KBC-medewerkers staan hier garant voor. En daartoe behoren ook de medewerkers van het KBC-verzekeringskantoor en het KBC-bankkantoor in uw buurt.

KBC Bank & Verzekering
Dendermondsestwg. 17,
2830 Willebroek
tel. 03 860 75 30

KBC Verzekeringen
Spiessens & Wuyts BVBA
A. Van Landeghemplein 1,
2830 Willebroek
tel. 03 866 17 38
fax 03 866 21 45

CPW 71 114

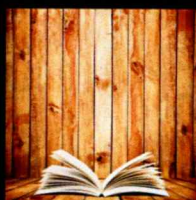
We hebben het voor u.

www.deprintfactory.be

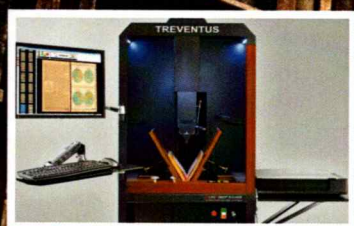
PRINT FACTORY

PRINT COPY SCAN MICROFILM
TOTAL DOCUMENT SERVICE

ALLE DRUKWERK DIGITAAL ARCHIEF SPANDOEKEN FOTOCANVAS TUINDOEKEN ETC...

MicrofilmTechnik

YES, WE **SCAN**

Print Factory

Residentie Talmar III
Dendermondsesteenweg 151/4
2830 Willebroek
03 866 25 25